

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/144/129/94

MIEJSCE POLSKI W EUROPIE - POŻĄDANI PARTNERZY GOSPODARCZY I POLITYCZNI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

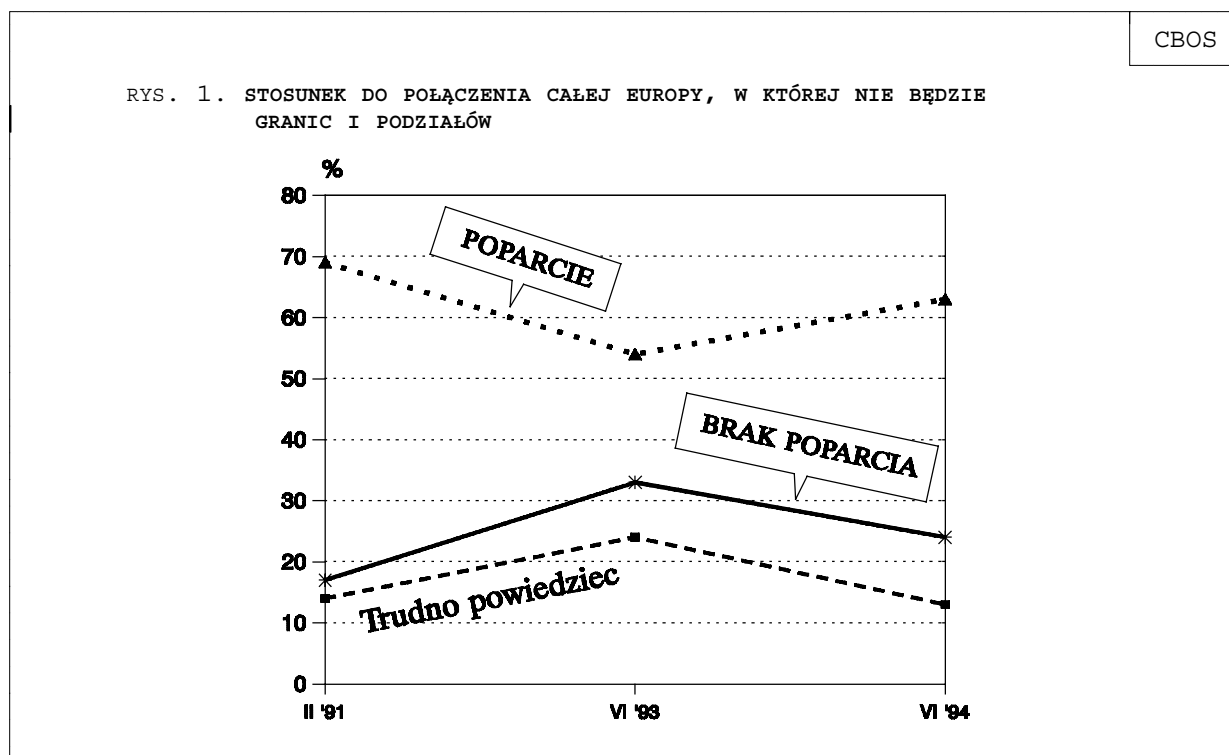
WARSZAWA, SIERPIEŃ '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Europa się jednoczy. Czy znajdziemy w niej swoje miejsce? Czy polskie społeczeństwo jest przygotowane do tego rodzaju zjednoczenia, wymagającego przecież wielu wyrzeczeń, a także przezwyciężenia urazów i fobii wobec innych nacji. W czerwcowym sondażu CBOS¹ badaliśmy stosunek Polaków do idei zjednoczenia, potencjalnych partnerów oraz uwarunkowań geopolitycznych naszego kraju.

Stosunek do idei zjednoczonej Europy

Odsetek osób popierających obecnie ideę zblżenia europejskiego jest większy niż w zeszłym roku, choć nie osiągnął jeszcze wielkości z najbardziej optymistycznego okresu - początku roku 1991. Połączenie całej Europy, w której nie będzie granic i podziałów, pozytywnie ocenia blisko dwie trzecie ankietowanych (63%), niemal jedna czwarta badanych (24%) jest tej idei przeciwna.

¹ Badanie "Świat wokół nas" (7) przeprowadzono w dniach 23-27 czerwca '94 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1157).

Jest zrozumiałe, że na ideę zjednoczenia Polacy patrzą przez pryzmat sytuacji Polski oraz nadziei na zbliżenie z państwami Europy Zachodniej. Jak wykazuje analiza regresji, o stosunku ankietowanych do idei zjednoczenia całej Europy decyduje przede wszystkim stopień aprobaty przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (współczynnik beta wynosi 0,29). Ważna, choć w mniejszym stopniu, okazała się także wiedza o tym, że został uczyniony pierwszy krok na drodze ku NATO - podpisanie programu "Partnerstwo dla Pokoju" (beta = 0,09) - oraz, co warto podkreślić, przekonanie, że możliwe jest całkowite pojednanie między Polakami i Niemcami (beta = 0,12)².

Niechętny stosunek do integracji europejskiej wyznaczają większe obawy przed wykorzystaniem gospodarczym przez silniejszych partnerów. Przeciwnicy idei zjednoczenia częściej niż pozostali respondenci są przekonani, że słabe państwa przystępując do Unii Europejskiej tracą. Brak poparcia dla Europy bez granic wiąże się również z obawą, że pełne członkostwo w UE oznacza dla Polski ograniczenie jej niezawisłości.

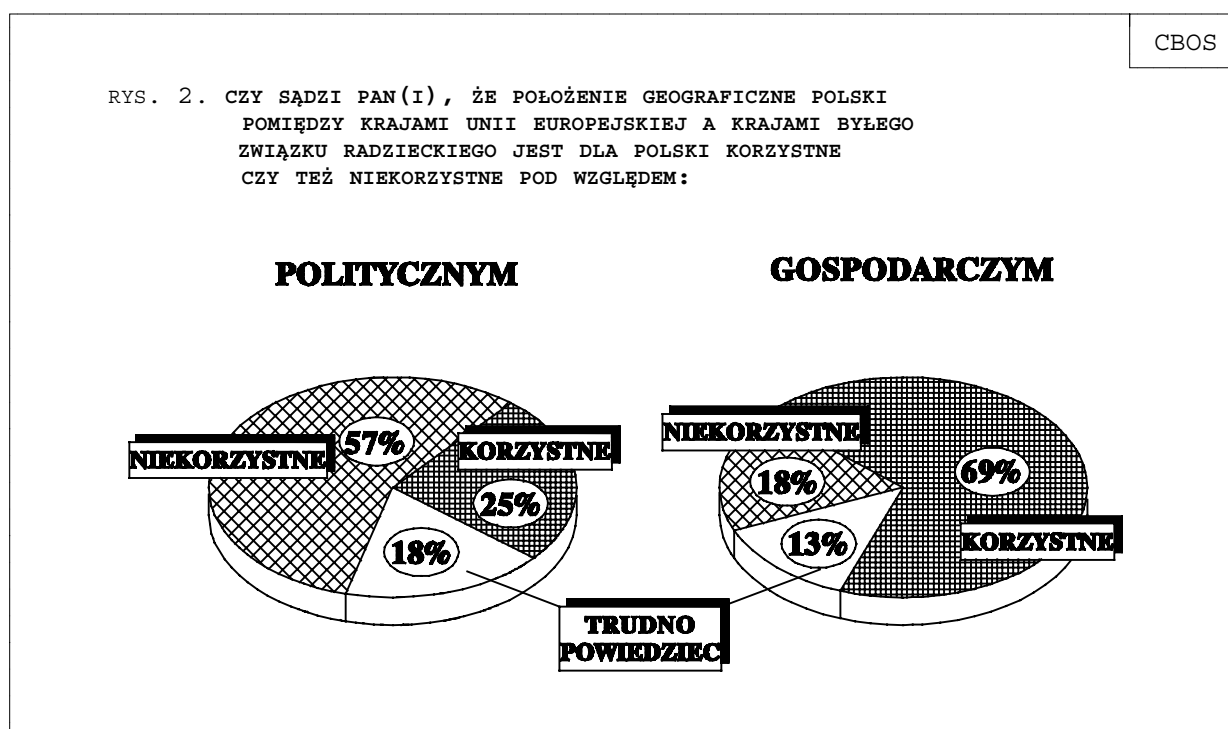
Idea integracji europejskiej zyskuje największą akceptację wśród osób wykształconych, interesujących się polityką, deklarujących prawicowe poglądy polityczne. Spośród grup społeczno-zawodowych jej zwolennikami są przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji. Istotne znaczenie dla stosunku ankietowanych do tej kwestii ma miejsce zamieszkania. Bliższa jest ta idea mieszkańcom zachodniej i południowo-zachodniej Polski, mającym jak wiadomo stosunkowo częste kontakty z Niemcami. Znajduje tu swoje potwierdzenie teza, że bezpośrednie kontakty między ludźmi niwelują uprzedzenia do innych nacji.

---

² Zastosowano analizę regresji typu enter. Procent wyjaśnionej wariancji = 21.

Ocena położenia geopolitycznego Polski

Położenie geograficzne Polski częściej było w naszej historii źródłem kłopotów niż korzyści. Czy w obecnej zmieniającej się sytuacji międzynarodowej usytuowanie między jednoczącymi się krajami Unii Europejskiej a państwami powstałymi po rozpadzie ZSRR może okazać się wartościowe i odmienić ocenę naszych uwarunkowań geograficznych?

Większość Polaków uważa, że nasze położenie może się stać źródłem korzyści gospodarczych, natomiast pod względem politycznym ciągle jest oceniane jako niekorzystne.

Wpływ na taką ocenę z jednej strony ma prawdopodobnie "tranzytowy" aspekt naszego położenia - możemy czerpać zyski z pośrednictwa handlowego oraz występować w roli przewodników wprowadzających zachodnich inwestorów w specyfikę rynków wschodnich. Potwierdza to fakt, że przekonaniu o korzystnym położeniu Polski towarzyszy opcja za utrzymaniem ściślejszych związków gospodarczych z krajami dawnego RWPG. (Osoby postrzegające położenie Polski jako korzystne ze względów gospodarczych częściej opowiadają się za współpracą z takimi krajami, jak: Rosja, Ukraina, Białoruś, Węgry i Czechy. Jednocześnie

odnotowano brak zależności między oceną korzyści z usytuowania Polski a uznawaniem konieczności współpracy gospodarczej z państwami zachodnimi.)

Z drugiej strony sztywność polityki państw zachodnich - brak przekonujących dowodów zainteresowania Zachodu szybkim włączeniem naszego kraju w system bezpieczeństwa europejskiego (NATO) - oraz niestabilność i niepewność sytuacji za naszą wschodnią granicą wpływają zapewne na negatywną ocenę położenia Polski pod względem politycznym. Ocenie takiej sprzyjają obawy przed dążeniami Rosji do utrzymania swoich wpływów w państwach byłego bloku i odbudowy państwa w granicach dawnego ZSRR. Być może pewną rolę odgrywa też, mająca charakter historycznego resentymentu, obawa przed zbliżeniem Rosja - Niemcy.

Korzyści gospodarcze płynące z położenia między krajami Unii Europejskiej a państwami byłego ZSRR najczęściej dostrzegają osoby z wyższym wykształceniem, generalnie najlepiej orientujące się w tej problematyce, oraz badani deklarujący prawicowe poglądy polityczne; wśród grup społeczno-zawodowych - przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji.

Najbardziej sceptycznie do wizji zysków gospodarczych, wynikających z naszego położenia, nastawione są osoby ze średnim wykształceniem, rolnicy oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla.

Polityczny aspekt naszego położenia geograficznego najbardziej pesymistycznie oceniają respondenci z wyższym wykształceniem, interesujący się polityką, rolnicy oraz kadra kierownicza i inteligencja. W każdej z tych grup ponad 70% respondentów uważa, że nasze położenie między krajami Unii Europejskiej a byłego ZSRR jest dla Polski pod tym względem niekorzystne.

Pożądaní partnerzy

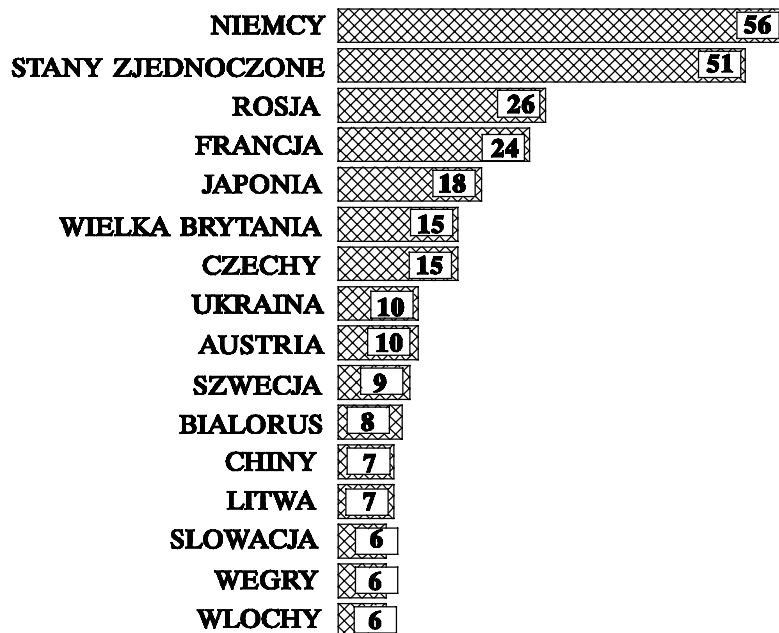
Respondenci wypowiedali się również, z którymi krajami z przedstawionej im listy Polska powinna współpracować gospodarczo i politycznie, oraz z którymi współpraca ta powinna być najściślejsza.

Tabela 1

Z którymi z wymienionych państw Polska powinna, Pana(i) zdaniem, ściśle współpracować gospodarczo ?	Odsetki odpowiedzi twierdzących (wg terminów badań)		Różnica
	VI '93	VI '94	
Stany Zjednoczone	80	86	+6
Niemcy	78	85	+7
Francja	61	80	+19
Wielka Brytania	70	78	+8
Czechy	73	76	+3
Szwecja	-	75	-
Japonia	-	74	-
Włochy	-	73	-
Austria	58	71	+13
Rosja	58	71	+13
Węgry	56	69	+13
Ukraina	56	69	+13
Słowacja	50	68	+18
Litwa	50	67	+17
Białoruś	46	64	+18
Chiny	33	57	+24

CBOS

RYS. 3. ODSETKI ODPOWIEDZI TWIERDZĄCYCH NA PYTANIE:
Z KTÓRYMI Z WYMIENIONYCH KRAJÓW POLSKA POWINNA NAJŚCIŚLEJ
WSPÓŁPRACOWAĆ GOSPODARCZO? (RESPONDENCI MOGLI WSKAZAĆ
NIE WIĘCEJ NIŻ TRZY PAŃSTWA)

Można sądzić, iż w ciągu ostatniego roku pogłębiło się przekonanie Polaków o korzyściach, jakie wynikają ze współpracy gospodarczej z innymi krajami i wymiany międzynarodowej. Wydaje się, że coraz bardziej obce są nam idee autarkii, bliższe natomiast liberalne przekonania o korzyściach mogących płynąć z międzynarodowej współpracy gospodarczej i handlu.

W stosunku do zeszłego roku w przypadku wszystkich krajów wzrósł odsetek wskazań zalecających ścisłą współpracę gospodarczą. Ponieważ w największym stopniu wzrost ten zaznaczył się wobec krajów z końca naszej listy, można przypuszczać, że ma to charakter pewnej ogólnej zmiany w nastawieniu do współpracy międzynarodowej. Jedyne niewielki odsetek badanych ma do niej niechętny stosunek. Przed rokiem tylko jedna trzecia społeczeństwa chciała współpracy gospodarczej z ostatnimi pod względem liczby wskazań Chinami. Obecnie tylko jedna trzecia nie popiera współpracy gospodarczej z tym krajem i jest to największy na całej liście odsetek wskazań na "nie".

Najchętniej widziano by współpracę gospodarczą z rozwiniętymi krajami zachodnimi oraz Japonią. Faworytami pozostają Stany Zjednoczone oraz nasz największy partner handlowy - Niemcy. Właśnie z tym krajem, według najliczniejszej grupy ankietowanych, Polska powinna dążyć do najściślejszej współpracy ekonomicznej.

Wśród krajów zaliczanych przez respondentów do partnerów Polski warto zauważyć stosunkowo wysoką pozycję Czech, najbardziej "zachodniego" spośród naszych sąsiadów z byłej RWPG i również rozwijającego się głównie we współpracy z Niemcami.

Poparcie dla ścisłej współpracy gospodarczej zarówno z USA, jak i z Niemcami jest tym większe, im młodszy jest wiek respondentów: w grupach ludzi młodych (do 34 lat) sięga ponad 90%. W przypadku Niemiec duży wpływ ma również wykształcenie: im wyższe, tym częściej deklarowano poparcie dla współpracy gospodarczej z tym krajem. Współpracę z USA natomiast najsilniej popierają ludzie z wykształceniem zawodowym. W przypadku obu państw nieco większe poparcie odnotowano w regionach zachodnich, mniejsze zaś na wschodzie.

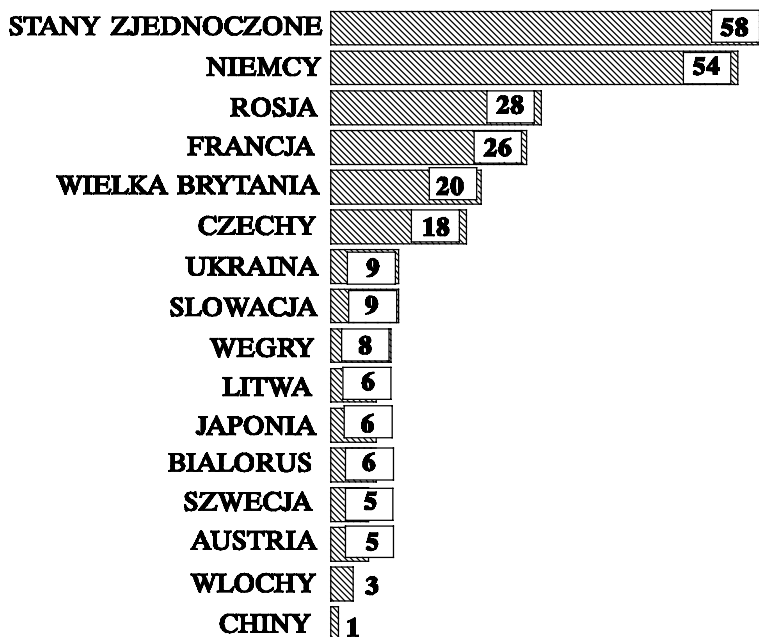
Wzrost notowań wszystkich krajów z naszej listy jako pożądaných partnerów gospodarczych wiąże się zapewne z ogólnie bardziej optymistyczną niż przed rokiem oceną sceny międzynarodowej. Również pod względem sympatii politycznych odnotowaliśmy ogólny wzrost wskazań.

Tabela 2

Z którymi z wymienionych państw Polska powinna, Pana(i) zdaniem, ściśle współpracować politycznie ?	Odsetki odpowiedzi twierdzących (wg terminów badań)		Różnica
	VI '93	VI '94	
Stany Zjednoczone	73	84	+11
Niemcy	63	78	+15
Francja	52	75	+23
Czechy	64	74	+10
Wielka Brytania	59	72	+13
Słowacja	47	68	+21
Litwa	44	65	+21
Węgry	48	65	+17
Rosja	49	64	+15
Ukraina	49	63	+14
Szwecja	-	63	-
Włochy	-	63	-
Austria	42	60	+18
Białoruś	41	60	+19
Japonia	-	53	-
Chiny	29	42	+13

CBOS

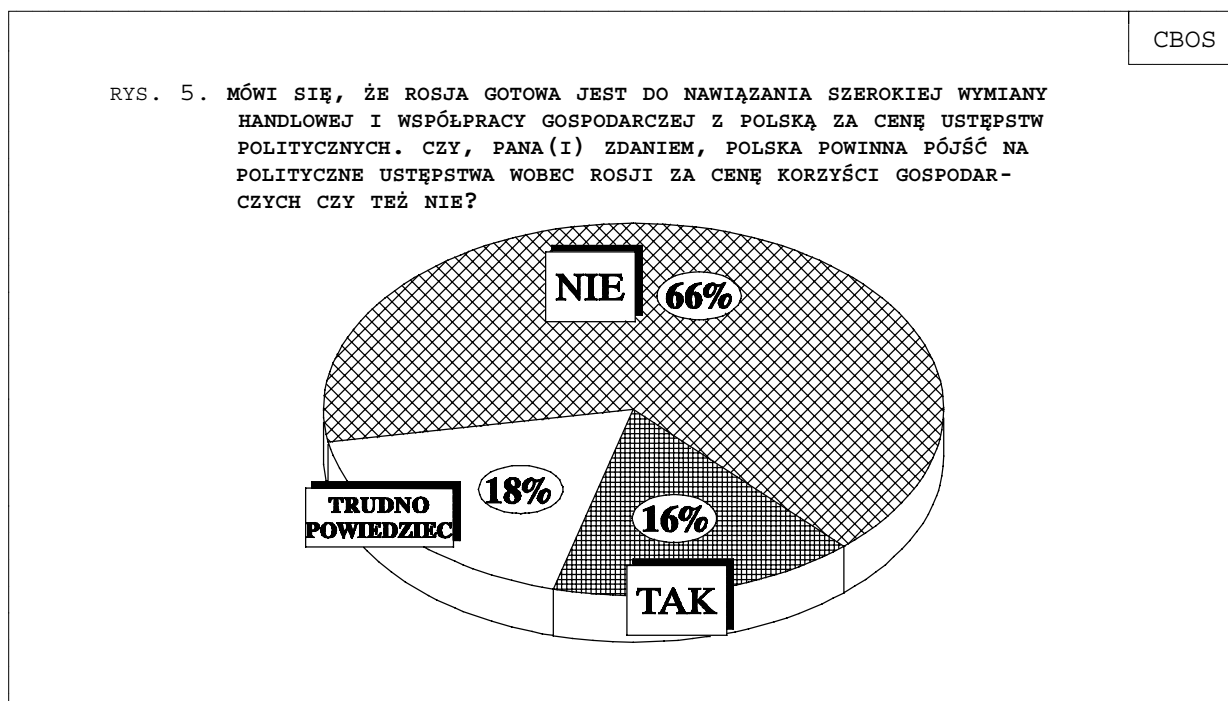
RYS. 4. ODSETKI ODPOWIEDZI TWIERDZĄCYCH NA PYTANIE:
Z KTÓRYMI Z WYMIENIONYCH KRAJÓW POLSKA POWINNA NAJŚCIŚLEJ
WSPÓŁPRACOWAĆ POLITYCZNIE? (RESPONDENCI MOGLI WSKAZAĆ
NIE WIĘCEJ NIŻ TRZY PAŃSTWA)

Najchętniej widzianym partnerem do współpracy politycznej pozostają dla Polaków Stany Zjednoczone i to pomimo licznych sygnałów napływających w zeszłym roku, że nie jest to fascynacja odwzajemniana, przynajmniej jeśli chodzi o obecną ekipę prezydencką³. Tylko nieco mniej wskazań uzyskały Niemcy. Na dalszych miejscach naszych sympatii politycznych pozostają tradycyjni sojusznicy RP - Francja i Wielka Brytania oraz Czechy.

W polskiej tradycji niepodległościowej ścierały się zwykle dwie opcje: prorosyjska i proniemiecka. Obecnie w naszym społeczeństwie zdecydowanie przeważają sympatie do demokratycznych i bogatych Niemiec. Współpracę polityczną z tym krajem uważa za priorytetową ponad połowa ankietowanych (54%). Ponad jedna czwarta respondentów chciałaby zachowania ścisłej współpracy politycznej z Rosją. Dla zdecydowanej większości badanych stosunki polsko-rosyjskie mają mieć jednak charakter partnerski - żadne korzyści gospodarcze nie powinny nas skłaniać do ustępstw politycznych wobec Rosji.

³ Badanie przeprowadzono przed wizytą prezydenta Clintona w Warszawie.

Na żadne ustępstwa polityczne, nawet za cenę otwarcia rosyjskiego rynku dla naszych towarów, nie zgadzali się przede wszystkim respondenci z wyższym wykształceniem, zainteresowani polityką, o prawicowych poglądach politycznych. Wśród grup społeczno-zawodowych byli to prywatni przedsiębiorcy (obawa przed powrotem socjalizmu?) oraz kadra kierownicza i inteligencja (ponad 80%).

★

★   ★

Ideę Europy bez granic popiera dwie trzecie ankietowanych. Nasze położenie na mapie nie jest już oceniane wyłącznie jako nieszczęście. Zdecydowana większość badanych dostrzega korzyści gospodarcze, jakie mogą z niego płynąć, choć pod względem politycznym wciąż dominują obawy i poczucie braku bezpieczeństwa. Wzrósł ogólny poziom optymizmu, jeśli chodzi o ocenę sceny międzynarodowej. Coraz więcej badanych, najczęściej ludzi młodych, chciałoby ściślejszej współpracy Polski z różnymi krajami. Pod względem sympatii politycznych wciąż pozostajemy proamerykańscy, ale jedna czwarta społeczeństwa, mimo negatywnych doświadczeń z najnowszej historii, chciałaby zachowania ściślejszych związków politycznych z Rosją. Zdecydowana większość Polaków optuje za zbliżeniem polsko--niemieckim i to nie tylko, co byłoby zrozumiałe, pod względem gospodarczym, ale również politycznym. Wydaje się, że jedna z ostatnich wypowiedzi prezydenta Herzoga, będąca próbą odwrócenia złej karty w historii stosunków polsko-niemieckich, trafiła na podatny grunt.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jaki jest Pana(i) stosunek do połączenia całej Europy, w której nie będzie granic i podziałów. Czy Pan(i):
1 - Popiera połączenie; 2 - Nie popiera połączenia (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	63	24	13	1156
Płeć				
Mężczyźni	73	18	9	499
Kobiety	56	28	16	658
Wiek				
do 24 lat	63	28	9	141
25-34	67	24	8	166
35-44	63	27	10	283
45-54	67	22	11	195
55-64	60	19	21	164
65 lat i więcej	61	20	19	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	60	23	17	439
Miasto do 20 tys.	63	28	9	126
od 21 do 100 tys.	57	31	12	211
101-500 tys.	68	23	9	218
501 tys. i więcej mieszk.	77	13	11	162
Region				
Północny	62	28	10	158
Zachodni	71	17	13	121
Środkowo-zachodni	64	30	7	173
Środkowy	61	22	17	208
Wschodni	60	28	12	111
Południowo-wschodni	60	24	16	182
Południowo-zachodni	67	19	13	204
Wysztalcenie				
Podstawowe	54	26	20	426
Zasadnicze zawodowe	69	20	10	293
Średnie	66	25	9	358
Wyższe	82	18	0	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	77	23	0	61
Prac. umysł. niż. szczebla	62	32	6	103
Pracownicy fiz. - umysł.	67	20	13	67
Robotnicy wykwalifikowani	74	19	7	111
Robotnicy niewykwalifik.	53	28	19	72
Rolnicy	57	26	17	81
Prywatni przedsiębiorcy	63	31	7	43
Bierni zawodowo				
Rencjści i emeryci	63	18	19	401
Uczniowie i studenci	67	24	10	55
Bezrobotni	65	26	8	87
Gospodynie domowe i inni	53	37	9	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	55	24	21	167
750 tys. - 1249 tys.	61	29	10	263
1250 tys. - 1749 tys.	60	27	13	217
1750 tys. - 2249 tys.	63	24	13	206
2250 tys. i powyżej	73	17	10	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	63	23	14	546
Średnie	62	25	13	423
Dobre	67	24	9	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	79	18	3	119
Średnie	70	23	7	446
Małe lub żadne	56	25	20	592
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	56	21	23	51
Raz w tygodniu	61	24	15	683
Kilka razy w roku	65	28	7	272
W ogóle nie uczestniczy	74	17	9	148
Poglądy polityczne				
Lewica	64	30	6	241
Centrum	70	23	7	344
Prawica	74	24	2	194
Trudno powiedzieć	52	20	27	377

Tabela 2. Czy sądzi Pan(i), że położenie geograficzne Polski pomiędzy krajami Unii Europejskiej i krajami byłego ZSRR jest dla Polski korzystne czy jest niekorzystne pod względem gospodarczym?

	Korzystne	Nie-korzystne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	69	18	13	1156
Płeć				
Mężczyźni	76	16	8	499
Kobiety	63	20	17	658
Wiek				
do 24 lat	73	13	14	141
25-34	71	20	8	166
35-44	70	19	11	283
45-54	66	24	10	195
55-64	72	14	13	164
65 lat i więcej	60	17	23	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	66	17	17	439
Miasto do 20 tys.	72	14	14	126
od 21 do 100 tys.	71	16	12	211
101-500 tys.	73	19	8	218
501 tys. i więcej mieszk.	63	27	10	162
Region				
Północny	73	13	15	158
Zachodni	71	18	11	121
Środkowozachodni	71	17	12	173
Środkowy	62	25	13	208
Wschodni	64	21	15	111
Południowo-wschodni	67	18	15	182
Południowo-zachodni	71	16	12	204
Wysztalcenie				
Podstawowe	64	15	21	426
Zasadnicze zawodowe	71	17	13	293
Średnie	70	23	7	358
Wyższe	79	19	2	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	82	16	2	61
Prac. umysł. niż. szczebla	69	26	4	103
Pracownicy fiz. - umysł.	70	12	18	67
Robotnicy wykwalifikowani	72	13	15	111
Robotnicy niewykwalifik.	70	18	12	72
Rolnicy	59	26	15	81
Prywatni przedsiębiorcy	73	22	4	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	65	17	18	401
Uczniowie i studenci	75	14	11	55
Bezrobotni	69	20	11	87
Gospodynie domowe i inni	67	24	10	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	58	22	20	167
750 tys. - 1249 tys.	71	16	12	263
1250 tys. - 1749 tys.	73	13	14	217
1750 tys. - 2249 tys.	68	19	12	206
2250 tys. i powyżej	71	19	9	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	69	18	13	546
Średnie	67	17	15	423
Dobre	70	22	8	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	78	19	3	119
Średnie	75	19	6	446
Małe lub żadne	62	17	21	592
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	50	15	35	51
Raz w tygodniu	69	18	13	683
Kilka razy w roku	74	17	9	272
W ogóle nie uczestniczy	65	23	12	148
Poglądy polityczne				
Lewica	73	22	5	241
Centrum	73	19	8	344
Prawica	80	17	4	194
Trudno powiedzieć	56	16	28	377

Tabela 3. Czy sądzi Pan(i), że położenie geograficzne Polski pomiędzy krajami Unii Europejskiej i krajami byłego ZSRR jest dla Polski korzystne czy jest niekorzystne pod względem politycznym?

	Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	58	18	1156
Płeć				
Mężczyźni	27	62	11	499
Kobiety	23	54	23	658
Wiek				
do 24 lat	36	47	17	141
25-34	25	61	14	166
35-44	22	63	15	283
45-54	30	55	14	195
55-64	19	61	20	164
65 lat i więcej	19	54	27	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	53	22	439
Miasto do 20 tys.	27	56	17	126
od 21 do 100 tys.	22	63	15	211
101-500 tys.	29	59	12	218
501 tys. i więcej mieszk.	17	63	20	162
Region				
Północny	33	50	17	158
Zachodni	25	63	12	121
Środkowo-zachodni	26	56	18	173
Środkowy	17	62	21	208
Wschodni	20	60	21	111
Południowo-wschodni	19	61	20	182
Południowo-zachodni	33	53	15	204
Wykształcenie				
Podstawowe	24	52	25	426
Zasadnicze zawodowe	28	55	17	293
Średnie	24	62	14	358
Wyższe	21	74	5	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	26	70	3	61
Prac.umysł.niż.szczębla	25	63	12	103
Pracownicy fiz.-umysł.	30	49	21	67
Robotnicy wykwalifikowani	23	59	18	111
Robotnicy niewykwalifik.	22	59	19	72
Rolnicy	17	70	14	81
Prywatni przedsiębiorcy	27	63	10	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	21	55	24	401
Uczniowie i studenci	43	36	21	55
Bezrobotni	33	54	13	87
Gospodynie domowe i inni	28	61	11	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	28	47	25	167
750 tys. - 1249 tys.	24	57	19	263
1250 tys. - 1749 tys.	28	56	15	217
1750 tys. - 2249 tys.	25	57	18	206
2250 tys. i powyżej	20	66	15	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	24	57	19	546
Średnie	26	55	19	423
Dobre	23	65	12	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	23	72	5	119
Średnie	28	62	10	446
Małe lub żadne	22	51	27	592
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	23	38	39	51
Raz w tygodniu	23	59	18	683
Kilka razy w roku	29	58	13	272
W ogóle nie uczestniczy	23	56	21	148
Poglądy polityczne				
Lewica	23	68	8	241
Centrum	24	62	13	344
Prawica	29	65	7	194
Trudno powiedzieć	24	42	34	377

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna pójść na polityczne ustępstwa wobec Rosji za cenę korzyści gospodarczych czy też nie? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	67	18	1156
Płeć				
Mężczyźni	18	68	14	499
Kobiety	14	66	20	658
Wiek				
do 24 lat	16	67	17	141
25-34	11	74	15	166
35-44	18	67	15	283
45-54	19	64	17	195
55-64	15	71	14	164
65 lat i więcej	14	59	27	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	16	63	21	439
Miasto do 20 tys.	16	64	20	126
od 21 do 100 tys.	17	63	20	211
101-500 tys.	15	72	12	218
501 tys. i więcej mieszk.	13	76	11	162
Region				
Północny	18	67	15	158
Zachodni	19	66	15	121
Środkowo-zachodni	19	57	24	173
Środkowy	15	65	20	208
Wschodni	17	58	26	111
Południowo-wschodni	15	77	8	182
Południowo-zachodni	10	72	18	204
Wykształcenie				
Podstawowe	17	58	25	426
Zasadnicze zawodowe	14	68	18	293
Średnie	17	72	11	358
Wyższe	7	86	7	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	13	80	7	61
Prac. umysł. niż. szczebla	12	74	14	103
Pracownicy fiz. - umysł.	12	73	15	67
Robotnicy wykwalifikowani	13	66	21	111
Robotnicy niewykwalifik.	21	59	19	72
Rolnicy	16	68	17	81
Prywatni przedsiębiorcy	15	83	2	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	18	61	21	401
Uczniowie i studenci	17	75	8	55
Bezrobotni	20	57	23	87
Gospodynie domowe i inni	9	71	20	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	23	54	23	167
750 tys. - 1249 tys.	16	66	17	263
1250 tys. - 1749 tys.	12	69	19	217
1750 tys. - 2249 tys.	13	70	17	206
2250 tys. i powyżej	15	71	14	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	17	65	19	546
Średnie	16	66	18	423
Dobre	13	72	15	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	13	81	6	119
Średnie	17	74	9	446
Małe lub żadne	15	58	27	592
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	16	55	30	51
Raz w tygodniu	14	68	18	683
Kilka razy w roku	19	65	16	272
W ogóle nie uczestniczy	18	69	14	148
Poglądy polityczne				
Lewica	19	69	12	241
Centrum	17	71	11	344
Prawica	13	80	7	194
Trudno powiedzieć	14	54	32	377